

MANIFEST DE LA PLATAFORMA: “PER LA REFORMA DEL SISTEMA DE FINANÇAMENT”

L'Estat de les Autonomies ha millorat la qualitat de vida i l'equitat en l'accés als serveis públics dels ciutadans però el seu finançament segueix presentant problemes seriosos. Des de la seva creació, el tracte que s'ha donat a les Illes Balears en matèria de finançament ha estat clarament deficient.

El 22 de juliol del 2.005 la Plataforma Cívica “Demaneu als partits polítics un gran acord de finançament per a les Balears”, integrada per trenta-una entitats, va presentar a tots els partits polítics amb presència parlamentària el document: “Proposta de reforma del model de finançament”.

Amb el model de finançament previ a la reforma del 2.009, érem sens dubte l'autonomia pitjor tractada pel que fa als recursos assignats per l'Estat per finançar les transferències rebudes, el gruix de les quals es correspon amb la despesa social de l'estat del benestar: sanitat, educació i serveis socials.

A partir de l'any 2009, amb la reforma de la Llei de Finançament de les Comunitats Autònomes, es millora parcialment aquesta situació crònica d'infr finançament, que segueix sent insuficient, doncs cal no oblidar que la totalitat dels recursos financers disponibles per les Illes Balears està condicionada per:

- El Model de Finançament en si mateix
- Les inversions de l'Estat
- El Règim Especial de les Illes Balears
- El deute de la Comunitat

1.- El Model de Finançament.

La reforma del 2.009 aportà millores considerables. Va permetre a les Illes Balears sortir de la cua del finançament, passant d'un saldo fiscal negatiu del 7,43% del PIB a un 5,08% del PIB. És una passa important però no suficient.

Les Illes Balears són una de les majors aportants a la solidaritat interterritorial, principi que no es qüestiona. No sembla just que Comunitats amb una capacitat de recaptació inferior a la nostra acabin rebent recursos en algun cas fins a un 30% per sobre de la mitjana. En altres termes, som els segons que més aportem per càpita al sistema i passem a la desena posició com a perceptors de recursos per càpita.

Sembla raonable que el nou model busqui un finançament homogeni de l'estat del benestar, sense discriminacions, perquè tots els espanyols independentment d'on visquem rebem els mateixos recursos. Entenem que hauria d'elaborar-se una “cistella comuna de serveis bàsics per a tots els espanyols” valorada objectivament, de manera que cada Comunitat tingui els mateixos recursos per càpita per prestar els mateixos serveis.

Segons les últimes dades disponibles la mitjana espanyola de la despesa pública per habitant en sanitat és de 1.357 euros, i la mitjana de Balears és 1.275. Si parlem d'educació, la mitjana espanyola és de 915 euros i la de Balears de 831 euros.

El sistema actual és de guanyadors i perdedors. Aquesta és una de les deficiències del sistema: els que mostren una major capacitat fiscal, els majors aportants al sistema, no haurien de rebre menys recursos que els beneficiaris del mateix. Això significa, en el cas de les Balears, que Comunitats amb les quals som solidaris disposen de més recursos per càpita que nosaltres.

La distribució de recursos del sistema actual resulta arbitrària, entesa com a aliena a la raó i a la justícia, de manera que la societat balear demanda que es compleixi el principi bàsic d'ordinalitat de manera que els mecanismes d'anivellació no alterin la posició de les Balears en l'ordenació de recursos per càpita rebuts del sistema de finançament, que no hagués de tenir un altre filtre que el relatiu a un sistema fiscal efectivament progressiu, que garanteixi una distribució justa dels recursos que no reverteixi la posició ordinal dels seus ciutadans en termes de recursos finals disponibles.

La nostra postura aniria en l'adreça d'un fons únic per pagar l'estat del benestar, per pagar els serveis mínims comuns a tots els espanyols, que podria ser bàsicament l'actual Fons de Garantia.

Més enllà d'aquests serveis mínims comuns, cada Comunitat Autònoma hauria de debatre quins serveis addicionals volen els seus ciutadans i els seus dirigents assumir el cost polític del seu finançament. En el nou model les Comunitats Autònomes han d'assumir els principis de transparència, autonomia financera i responsabilitat fiscal.

Els ciutadans demanem un nou model de finançament basat en: la solidaritat, l'equitat entesa com l'accés als serveis públics independentment de les capacitats fiscals, l'absència de privilegis, l'anivellació parcial doncs d'una altra manera desapareixen els incentius a recaptar, el respecte al principi d'ordinalitat, una redistribució de recursos vinculada al bon ús que es faci dels mateixos, la simplicitat, l'eficàcia i la transparència.

2.- Inversions de l'Estat.

En l'última dècada, en la recepció d'inversions per càpita de l'Estat, hem estat cadascun dels anys els últims, excepte un any que vam anar els penúltims. S'entén que alguns anys es doni prioritat a altres comunitats, però no s'entén que sempre estiguem en la cua, i sovint per sota del 50% de la inversió mitjana per càpita, quan les Balears són una de les 11

Comunitats que disposa de menys capital públic per habitant a causa del dèficit històric d'inversions públiques.

Els ciutadans demanem que les inversions de l'Estat en les Comunitats Autònomes segueixin un procediment transparent, que permeti la comparació, que hi hagi un debat polític on es tinguin en compte elements de decisió tals com: els condicionaments geogràfics, la insularitat, la desigualtat en la riquesa, el capital públic i la inversió mitjana per càpita en cadascuna de les Comunitats.

3.- El Règim Especial de les Illes Balears.

És un instrument, independent del sistema de finançament, que hauria d'aportar a les Balears recursos per corregir els costos de la insularitat i la pluriinsularitat. Les Illes Balears presenten uns fets diferencials i excepcionals que han de tenir-se en compte no solament en les despeses corrents sinó també en la inversió pública. Els Fons Comunitaris tampoc ajuden en aquest sentit perquè som una de les Comunitats amb més restriccions al seu accés.

La pròpia Constitució estableix que s'atendrà al fet de la insularitat per garantir el principi de solidaritat entre territoris.

La insularitat i la pluriinsularitat fan que el cost de la vida i per tant el del manteniment de l'estat del benestar sigui superior al de la Península. D'altra banda referent a la inversió pública, destaquem com a elements diferencials que les nostres comunicacions amb l'exterior no depenen de vies ferroviàries o de carreteres intercomunitàries sinó dels ports i aeroports, la nostra indústria turística necessita unes infraestructures específiques per rebre a més de tretze milions de visitants a l'any, la estacionalitat de la majoria dels nostres turistes, un litoral enorme a protegir, etcètera.

Els ciutadans demanem que es desenvolupi aquest Règim Especial, que no és cap privilegi sinó un mecanisme habitual en la Unió Europea, de manera que es compensi el cost d'insularitat.

4.- El deute de la Comunitat.

El deute de les balears ascendeix a uns nou mil milions d'euros. L'infrafinançament crònic de les competències transferides, la falta d'equitat vertical del sistema i la falta de finançament d'inversions per l'Estat ha obligat a les Balears a endeutar-se.

En el millor dels casos s'han substituït transferències o participacions en tributs de l'Estat per deute amb l'Estat, quan les Balears han aportat i aporten molt més del que reben.

Tot aquest endeutament públic i privat provoca que una part important del pressupost de la Comunitat es destini al pagament d'interessos i a la devolució del principal del deute, disminuint els recursos disponibles per al finançament dels serveis bàsics.

Els ciutadans de les Balears sol·licitem que la part del deute de la Comunitat provocada per l'infrafinançament de l'estat del benestar i de la inversió pública sigui assumida per l'Estat a canvi de compromisos efectius per part de la Comunitat Autònoma en el control del dèficit públic.

PETICIÓ URGENT:

El sistema de finançament actual és un element d'inestabilitat política i de frustració per als ciutadans. Tots som conscients que el pas del temps no soluciona aquest problema sinó que ho agreuja.

Els membres de la Plataforma demanem als partits polítics una reforma urgent del sistema de finançament que corregeixi tants d'anys de finançament injust.

Palma, a 24 d'octubre de 2016.